

משימה 4.3 – "ואהבת לרעך כמוך"...

4.3.1 – חלק א – בכל חברה יש אנשים עם מוגבלויות

ציינון	דוגמאות מתשובות התלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
כתבו 2 קשיים – 2 נק' כתבו קושי אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"אין גישה לנכים, כלומר יש מדרגות והמעברים בתוך האולם צרים מדי ולא נמצא מקום ליורם".	הקשיים שהתעוררו כשירם הגיע לבית הקולנוע: לא הייתה גישה מיוחדת לכסא גלגלים לאולם הקולנוע (יש מדרגות); לא היה באולם מקום לכסא גלגלים (המעברים צרים).	הקשה מתוך הטקסט לגבי קשיים.	קלה	1
ענו נכון – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"הרגיש מבוש ושונה כי כולם יכולים ללכת ולהם לא הייתה שום בעיה"; "הוא הרגיש רע כי בגללו בני משפחתו חזרו הביתה"; "הוא הרגיש רע מאוד כי זה לא פייר שלאנשים רגילים ידאגו ולאנשים נכים לא ידאגו. לדעתי זה מאוד מאוד מעליב ולא אחראי".	הוא הרגיש שלא מתחשבים בו; חש מאוכזב; חש שלא מאפשרים לו לצפות בסרט עם בני המשפחה; הרגיש מקופח. לא דואגים לחרגינים – פגוע או כל תחושה רלוונטית אחרת; הרגיש אשם בכך שמשפחתו נאלצה לחזור הביתה ולא לראות סרט.	הבעת דעה אישית לגבי הרגשות מנקודת מבטו של הנכה (אמפטיה).	קלה	2א
ענו נכון – 2 נק' כתבו את משמעות הזכות – 1 נק' טעו – תארו את המקרה, לא ענו – 0 נק'	"הזכויות שנפגעו הן שהוא לא רואה את הסרט".	1 נק': "זכות הכבוד שלו"; "הביטחון העצמי שלו נפגע, הרצון לא לבייש את עצמו ושלא יביישו אותו".	ציון שם הזכות במפורש: הזכות לכבוד; הזכות לשוויון (שוויון הזדמנויות).	קישור פרטי האירוע לזכויות יסוד של האדם.	קשה	2ב
ענו נכון – 2 נק' ענו תשובה חלקית – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"כדי שידעו מה הן הבעיות שקרו ליורם ולבקש שיאפשרו לשפץ ולהוסיף דברים לנכה ולהתאים לאנשים עם מוגבלויות"; "משום שהם נפגעו, כמו יורם, מכך שאין גישה לנכים וכדי שבעל הקולנוע ישפר את הגישה לנכים"; "שגם הנכים ירגישו בנוח ולספר כמה זה בייש את יורם".	התייחסות לאירוע ובקשה/טענה כלפי בעל בית הקולנוע לביצוע. לדוגמה: המשפחה של יורם שלחה מכתב לבעל בית הקולנוע כדי להתלונן בפניו על פגיעה בזכויות ועל האירוע וכדי לבקש שישפר את המצב או לדרוש שיחזיר את הכסף ויפצה על העלבון.	העלאת סיבה / טיעון / נימוק רציונאלי למשלוח המכתב.	קלה	3

4.3.1 – חלק א – בכל חברה יש אנשים עם מוגבלויות (המשך)

ציינון	דוגמאות מתשובות התלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת הקושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
ענו נכון – 2 נק' טעו - ענו תשובה חיובית, לא ענו – 0 נק'	"לא – כי יורם נכה ונכים לא יכולים להיכנס לקולנוע; "כן – כי בעל בית הקולנוע חייב לשפץ את הקולנוע כי זה מה שאומר החוק" (בעיות בהבנת הנקרא).	"יורם לא יוכל לבקר בקולנוע בזמן הקרוב משום שלפי דבריו של בעל הקולנוע אין בידו אפשרות לשפץ את הקולנוע מסיבות כספיות".	יורם לא יוכל לבקר בבית הקולנוע בזמן הקרוב כי בעל בית הקולנוע לא ישפץ ולא יתאים את האולם לנכים בזמן הקרוב.	הסקת מסקנות מתוך הטקסט והסברן.	בינונית	א4
ענו נכון על 2 הנימוקים – 2 נק' כתבו נימוק אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"כשיהיו חוקים לבית הקולנוע לאנשים עם מוגבלויות אז ישפץ את בית הקולנוע גם לאנשים עם מוגבלויות".	"לא היה חוק שמחייב להתאים את אולם הקולנוע לאנשים עם מוגבלויות ושאלו אפשרות כספית".	הנימוקים של בעל בית הקולנוע הם: במצב הכלכלי הנוכחי אין אפשרות לשפץ את המקום ולהתאימו לנכים; כשהוקם בית הקולנוע לא היה חוק מחייב.	איתור הנימוקים של בעל בית הקולנוע מתוך הטקסט.	בינונית	ב4
ענו נכון (כן/לא) ונמקו – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"לא – כי אם הוא היה חושב על זה מראש זה לא היה קורה".	"כן – לדעתי הוא אינו משפץ את הקולנוע לא משום זלזול אלא משום בחינות כלכליות"; "כן – כי למרות שיש לו עסק זה לא אומר שיש לו הרבה כסף כדי לשפץ את בית הקולנוע". "לא – הרבה אנשים נכנסים לקולנוע ומרוויחים כסף מהאנשים האלה ואז יהיה מספיק כסף בשביל שיפוצים".	אפשרויות שתי נקודות מבט למידת השכנוע של הנימוקים: כן – נימוקי בעל בית הקולנוע משכנעים כי הוא צודק מבחינתו. לא – קיים חוק והוא צריך למצוא דרך כלשהי לממש אותו.	נקיטת עמדה מנומקת לגבי מידת השכנוע של הנימוקים הנ"ל (שאלה ב4).	בינונית	ג4
ענו על אחת האפשרויות – 2 נק' ענו תשובה מנקודת מבט סובייקטיבית או עזרה בלבד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"שהוא יהיה בריא ושלם, ולא יכאב לו יותר מדי".	"חבריו של יורם התארגנו כי רצו מכל ליבם שגם אנשים כמו יורם יוכלו ליהנות מהקולנוע אך במיוחד בגלל התסכול של חברים".	החברים של יורם התארגנו כי הם הבינו שביחד יוכלו להשיג יותר כדי לעזור ליורם, כמו: הפעלת לחץ על בעל בית הקולנוע; לעורר מודעות ציבורית; לשמור על הזכויות של אנשים חלשים בחברה ולסייע להם.	הבעת דעה מנקודת מבט אמפטיית ועל בסיס ידע קודם שנלמד בהקשר להתנדבות ולמעורבות חברתית.	בינונית	א5
ענו נכון – 2 נק' ענו תשובה חלקית או שמתממנה – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"כי להם אין זכות לכתוב מכתב לבית הקולנוע".	"בזכות זה ארגון להגנה על זכויות של אנשים עם מוגבלויות ואולי להם יקשיב בעל בית הקולנוע יותר"; "הארגון כבר טיפל במקרים כאלה ויודע איך להתנהג במקרים אלו וגם לארגון יש כוח"; "החברים כתבו לבעל הקולנוע בעזרת ארגון בזכות כי ידעו שהם בסך הכל האזרח הקטן אך ארגון בעל ניסיון יהיה הרבה יותר משכנע".	החברים פנו לארגון "בזכות" כי לארגון, מתוקף מטרותיו, יש יכולת השפעה, ניסיון וקשרים לפעול ולקדם את זכויות של אנשים עם מוגבלויות; הארגון עשוי להצליח יותר מאשר הפרט ולהשיג הישגים עבור יורם ועבור אנשים אחרים בעלי מוגבלויות.	הנמקה על בסיס ידע קודם שנלמד בדבר תפקידים של ארגונים חברתיים.	בינונית	ב5

4.3.1 – חלק א – בכל חברה יש אנשים עם מוגבלויות (המשך)

ציינון	דוגמאות מתשובות התלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת הקושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
<p>מבנה המכתב: כללו במכתב 3 מהדברים הנדרשים – 2 נק' כללו 1-2 מהדברים הנדרשים – 1 נק' גוף המכתב: כתבו טיעון והצעה לפיתרון – 2 נק' כתבו טיעון אחד בלבד או רק הצעה לפתרון – 1 נק' טעו, לא כתבו – 0 נק'</p> <p>סה"כ 4 נק'</p>		<p>"15.6.05 ילדים ואנשים עם מוגבלויות שלום לבעל בית הקולנוע, אנו ארגון בזכות, ארגון הגנה על אנשים עם מוגבלויות. הרבה אנשים מתלוננים בזמן האחרון שרק בגלל שהם נכים הם לא יכולים ליהנות. אנשים אלו לא שונים ולא משונים. אז אנו ארגון בזכות מבקשים לא למען ילד או מבוגר אחד אלא למען מיליוני אנשים, שתבנו מדרגות ועליות לאנשים עם מוגבלויות. תודה, מנהל ארגון בזכות, חתימה....."</p>	<p>המכתב מוערך על פי שני היבטים: המבנה והתוכן. המבנה יכלול: תאריך, נמען, גוף, סיום. התוכן יכלול טיעונים כגון: קיים חוק/תקנה הדורש ממוסדות ציבור להתאים את המבנה לנכים. הנכים הם חלק מן החברה וחייבים לשמור על זכויותיהם. המכתב צריך לכלול גם בקשה/דרישה לקיום החוק או למציאת פתרון הגיוני.</p>	<p>כתיבת מכתב תוך התייחסות לאירוע והעלאת טיעונים ודרישות רלוונטיים.</p>	<p>מבנה: בינונית תוכן: בינונית</p>	6
<p>ענו נכון על 2 דברים – 2 נק' ענו נכון על דבר אחד – 1 נק' טעו לא ענו – 0 נק'</p>		<p>"האדם נפגע אך מגיב ומתלונן בדמוקרטיה על המקרה שפגע בו וגם ארגון נחלץ לעזרת הפגוע".</p>	<p>דמוקרטיה: חופש הבעת דעה, מחאה על פגיעה בזכות יסוד (זכות השוויון/הכבוד) באמצעות כתיבת מכתב לבעל בית הקולנוע. חופש התארגנות: קיום ארגונים הדואגים לרווחת הנזקקים בחברה; התאגדות חברים למען עניין חברתי ולמען הגנה על זכויות.</p>	<p>מציאת סימוכין מתוך הטקסטים והשאלות שבמשימת המבחן, המעידים על הבנת המושג "התנהגות בחברה דמוקרטית".</p>	קשה	7
<p>כתבו 2 דוגמאות – 2 נק' כתבו דוגמה אחת – 1 נק' טעו לא ענו – 0 נק'</p>		<p>"סופרמרקט – מקום רחב בין הקופות; שירותים – דלתות רחבות; חנייה לנכים; מבני ציבור עם דלתות רחבות ומעברים רחבים; מעקות במקלחות".</p>	<p>כל תשובה המציינת מקום ואופן ההתאמה (ולא מתייחסת לאולם הקולנוע) כגון: מקומות חנייה שמורים; שביל משופע לעגלות נכים במוסדות ציבור; שירותים מיוחדים; מעליות ליד מדרגות; מבנים סיעודיים/טיפוליים (התשובות תלויות בנתונים הסביבתיים של התלמידים).</p>	<p>הבאת דוגמה מסביבת החיים של הלומדים שבה באה לידי ביטוי התאמת מבנים שונים לאנשים בעלי מוגבלויות.</p>	בינונית	א8
<p>ענו נכון על דבר אחד – 2 נק' כתבו על מקרה פרטי או התייחסות רק למוגבלות – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'</p>	<p>"כי הם ראו שנוצרו המון קשיים".</p>	<p>"זכותו של כל נכה להיות כמו ילד רגיל"; "אנשים עם מוגבלויות לא שונים מאנשים בלי מוגבלויות"; "שנוכל להגן על זכויותיו של כל אדם עם מוגבלויות".</p>	<p>מדינת ישראל דואגת לזכויותיהם של כל תושביה וביניהם גם אנשים עם מוגבלויות. החוק שנחקק מחייב את כולם לשמור על הזכויות של אנשים עם מוגבלויות, ומונע אפליה על רקע כלשהו, כולל נכות. החוק ממחיש את דאגת החברה לאנשים אלה.</p>	<p>הכללה לגבי משמעות החוק הנוגע לאנשים עם מוגבלויות וחשיבותו בחברה דמוקרטית.</p>	בינונית	ב8

4.3.2 – חלק ב – מתנדבים ביישוב

ציינון	דוגמאות מתשובות התלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת הקושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
ענו נכון על 3 דברים שונים – 2 נק' ענו נכון על 1-2 דברים או העתיקו מהטקסט – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"מתייחסים לילדים טוב אפילו אם הם נכים וטיפשים".	"יישוב שתורם מעצמו לזולת, כיבוד אנשים, עזרה לסביבה"; על יישוב זה אפשר לדעת שהוא מאוד מעורה בקהילה וכנראה יש בו מרכז קהילתי העוזר לעולים וגם לתושבי השכונה/היישוב מכל הקהילות".	אפשר לדעת על היישוב שהוא נמצא בדרום הארץ; יש בו רשות מקומית (מועצה מקומית); יש בו ארגוני מתנדבים רבים; יש עולים חדשים, מורות מתנדבות, מתנ"ס.	איתור פרטים בטקסט וארגון המידע בדרך שונה.	בינונית	1
ענו נכון – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"ארגון חינוך מיוחד וטיפוח ילדים".		בקטע מוזכר ארגון מתנדבים ו/או "עזרה לעולים".	איתור פרטים בטקסט.	קלה	א2
ענו נכון – 2 נק' ענו חלקית (רק לימוד השפה) – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"מטרתו של ארגון זה היא חד משמעית, לעזור מכל הבחינות לעולים כגון לימוד, הסתגלות ועוד".	מטרתו של הארגון לעזור לעולים החדשים בתחומים שונים.	איתור פרטים בטקסט.	בינונית	ב2
ענו נכון – 2 נק' ענו נכון ולא פירטו כיצד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"הארגון יוכל לטפל בהם ולעזור להם להסתגל לארץ החדשה".	המורות הוותיקות תוכלנה לעזור לילדים העולים, בכך שילמדו אותם עברית ויעזרו בהכנת שיעורי הבית; הארגון "עזרה לעולים" יכול לעזור לילדים; ילדי היישוב יוכלו לעזור להם בהכנת שיעורי הבית, בהכרת חברים חדשים וכו'.	קישור בין המידע החדש שבשאלה לפרטים שבטקסט.	בינונית	3
ענו נכון – 2 נק' טעו, לא ציינו ללא תמורה, לא ענו – 0 נק'		"המורות מתנדבות ולא משלמים להם תמורת זאת כלום"; "לעשות משהו למען מישהו אחר בלי לקחת כסף".	הפעילויות של הארגון ושל המורות הם מעשי התנדבות כי הם פועלים למען אחרים (העולים) מבלי לקבל תמורה. הערה: תרומת כסף אינה נחשבת כמעשה התנדבות.	הבנת המושג התנדבות וקישורו לפעולת ההתנדבות המתוארת בטקסט, ולידע שנלמד.	לא נוסה בנוסח זה	4
ענו נכון בהתאם לקריטריונים שבטבלה – 2 נק' ענו על 1-2 מהקריטריונים – 1 נק' טעו לא ענו – 0 נק' לכל ארגון – 2 נק' סה"כ 4 נק'	"עזרה לחיילים, תורמים לחיילים".	"מד"א – חברה צעירים שעוזרים לצוות באמבולנס ובתחנות; משמר אזרחי – שומרים שלא יהיה תאונות, שומרים על סדר; אנשים שאכפת להם מהעיר, אנשים שגמרו צבא".	התשובה תבחן על פי הפעולה המתוארת האם היא אכן פעולת התנדבות, מי המתנדבים ולמי הם עוזרים. לדוגמה: ארגון יע"ל – מתנדבים בבתי חולים, נשים וגברים עוזרים לחולים ולצוות; מתנדבים למשמר אזרחי – נוער ומבוגרים, עוזרים לקהילה/ליישוב.	ציון ארגוני מתנדבים מסביבת הלומדים על בסיס ידע קודם שנלמד בנושא וניתוח פעולתם על פי קריטריונים נתונים.	קשה	5 א+ב

4.3.2 – חלק ב – מתנדבים ביישוב (המשך)

ציינון	דוגמאות מתשובות התלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת הקושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
כתבו הצעה הגיונית ופירוט ביצוע רלוונטי – 2 נק' טעו – חזרו על עזרה לעולים, לא ענו – 0 נק'			כל הצעה מעשית המוגדרת כפעילות התנדבותית שניתן לבצע אותה, והיא למען תושבים בקהילה (ללא תמורה כספית).	העלאת הצעה מעשית לפעילות התנדבותית של ילדים על בסיס הבנת המושג התנדבות.	לא נוסה בנוסח זה	א6
כתבו 2 דברים – 2 נק' כתבו דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"לקבל פרס גדול"; "שההורים יביאו לנו מתנה".	"סיפוק, אושר, שמחה, חברים חדשים"; "הם ירגישו טוב כי הם גרמו לאנשים אחרים להרגיש טוב".	פעולת ההתנדבות תתרום לתחושות ילדי הכיתה: הצלת חיי אדם; עשיית מצווה; קידום דבר מה; סיוע לחסרי אמצעים; תחושת גאווה וסיפוק; למידה בעקבות העשייה והמפגש עם האחרים.	בחינת ההצעה מנקודת מבט של המתנדבים על בסיס ידע קודם שנלמד או התנסות דומה.	בינונית	ב6
ענו תשובה מנומקת – 2 נק' ענו נכון וכתבו נימוק סתמי – 1 נק' לא נימקו, טעו, לא ענו – 0 נק'	"לא, כי שעות הפנאי זה לעזור". "כן, כי למה שהם יעזרו לאנשים ולא יבלו".	לא: "כי זה לא יפה שהם חושבים רק על עצמם". במידה מסוימת: "כן – כי בשעות הפנאי אפשר לעשות דברים אחרים, ולא – כי אם תעשה משהו טוב זה יחזור אליך"; "הם צודקים התנדבות לוקחת את שעות הפנאי, אך לדעתי ההתנדבות שורפת את שעות הפנאי המתות".	שתי אפשרויות לתשובה נכונה: הילדים שלא הסכימו להתנדב אינם צודקים כי פעולת ההתנדבות היא עזרה לאחרים בחברה ויש בה גם תרומה אישית; ניצול יעיל של שעות הפנאי. הם צודקים במידה מסוימת כי צריך/אפשר לאזן בין שני ההיבטים הנ"ל.	הבעת דעה אישית לגבי מקומה של ההתנדבות בסולם הערכים של התלמידים.	בינונית	ג6
ענו על אחד הדברים – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"כדי שההתנדבות תהיה יותר יעילה"; "כדי שתהיה יד מכוונת ועוזרת לארגונים"; "לתת עזרה בפריסה ארצית".	יש צורך בקשר בין ארגוני מתנדבים לבין ארגונים ארציים כדי שיהיה סדר בארגון ארגוני המתנדבים; יעילות ובקרה על תפקודם; תיאום בין פעולותיהם; למידה הדדית ותמיכה (כספית).	הנמקה לגבי הצורך בקשר בין ארגוני מתנדבים לבין ארגונים מקומיים וכלל ארציים המסדירים את חיי החברה, על בסיס ידע קודם שנלמד.	לא נוסה בנוסח זה	א7
ענו נכון על דבר אחד – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"שיהיה יותר נוח והם ירגישו כמו בבית"; "שישראל תהיה יותר טובה"; "הארגונים תורמים בכך שמלמדים את החברה על עזרה לזולת במעשיהם".	ריבוי ארגוני מתנדבים בחברה מעיד על חברה אכפתית וערכית הדואגת לזולת, דואגת לחלשים בחברה, מחזקת את תחושת השייכות הן של התורם והן של הנתרם.	הכללה לגבי תרומת ארגוני המתנדבים לחברה הישראלית על בסיס ידע קודם שנלמד.	קשה	ב7
נכון בהתייחסות לקשר בין המשפט להתנדבות – 2 נק' פירשו רק את המשפט – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"האמרה מדברת על עזרה לזולת ובתחום ההתנדבות ישנה עזרה הדדית לקהילה הרחבה".	משמעות המשפט: אנו בחברה צריכים אחריות הדדית/סולידריות חברתית, דאגה לפרטים בחברה. הקשר להתנדבות: דאגה לפרטים בחברה ללא קבלת תמורה.	קישור בין משמעות ההתנדבות לרעיון המובע במשפט "כל ישראל ערבים זה לזה".	קשה	8